III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2023. gada 26. aprīlis)

par priekšlikumu regulai, ar ko Regulas (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 575/2013 un (ES) 2017/1131 groza attiecībā uz pasākumiem, lai mazinātu pārmērīgas riska pozīcijas attiecībā uz trešo valstu centrālajiem darījumu partneriem un uzlabotu Savienības tīrvērtes tirgu efektivitāti, un priekšlikumu direktīvai, ar ko Direktīvas 2009/65/ES, 2013/36/ES un (ES) 2019/2034 groza attiecībā uz pieeju koncentrācijas riskam ar centrālajiem darījumu partneriem un darījuma partnera riskam atvasināto instrumentu darījumos, kuriem tīrvērte veikta centralizēti

(CON/2023/11)

(2023/C 204/03)

Ievads un tiesiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2023. gada 31. janvārī un 2023. gada 6. februārī saņēma attiecīgi Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Parlamenta lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulas (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 575/2013 un (ES) 2017/1131 groza attiecībā uz pasākumiem, lai mazinātu pārmērīgas riska pozīcijas attiecībā uz trešo valstu centrālajiem darījumu partneriem un uzlabotu Savienības tīrvērtes tirgu efektivitāti ([1]) (turpmāk – "ierosinātā regula"), un priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko Direktīvas 2009/65/ES, 2013/36/ES un (ES) 2019/2034 groza attiecībā uz pieeju koncentrācijas riskam ar centrālajiem darījumu partneriem un darījuma partnera riskam atvasināto instrumentu darījumos, kuriem tīrvērte veikta centralizēti ([2]) (turpmāk – "ierosinātā direktīva").

ECB kompetence sniegt atzinumu balstās Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktā un 282. panta 5. punktā, jo ierosinātajā regulā un ierosinātajā direktīvā ir normas, kas skar: 1) Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) pamatuzdevumus noteikt un īstenot Savienības monetāro politiku, un veicināt maksājumu sistēmu raitu darbību saskaņā ar Līguma 127. panta 2. punkta pirmo un ceturto ievilkumu; 2) ECBS uzdevumu sniegt atbalstu kompetentām iestādēm sekmīgi īstenot politiku, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti, saskaņā ar Līguma 127. panta 5. punktu un 3) ECB saskaņā ar Līguma 127. panta 6. punktu uzticētos uzdevumus saistībā ar politikas nostādnēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību. ECB Padome šo atzinumu pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

Vispārīgi apsvērumi

ECB atbalsta Eiropas Komisijas ierosināto pasākumu kopumu, kura mērķis ir stiprināt Savienības centrālo tīrvērtes sistēmu, ieviešot mērķtiecīgus tiesiskā regulējuma uzlabojumus. ECB piekrīt, ka noturīgi un labi attīstīti centrālie darījumu partneri (CDP) ir ļoti svarīgi labi funkcionējošai kapitāla tirgu savienībai.

Pirmkārt, ECB atzinīgi vērtē ierosinātos pasākumus, lai uzlabotu ES centrālās tīrvērtes drošību un noturību, stiprinot iestāžu sadarbību un, ņemot vērā mainīgos finanšu riskus, atjauninot prudenciālās prasības attiecībā uz CDP un banku riska darījumiem ar CDP. Otrkārt, ECB atbalsta ierosinātos pasākumus CDP uzraudzības procesu racionalizēšanai, lai ES CDP varētu ātrāk reaģēt uz jaunām tirgus norisēm. Treškārt, ECB piekrīt, ka ir vajadzīga papildu rīcība, lai samazinātu ES klientu un tīrvērtes dalībnieku pārmērīgos riska darījumus ar trešo valstu CDP nolūkā ierobežot iespējamos riskus, kurus Savienības iestādes nevar pilnībā kontrolēt.

([1]) COM(2022) 697 final.
([2]) COM(2022) 698 final.

No Eurosistēmas kā emisijas centrālās bankas viedokļa izšķiroša nozīme ir stabiliem pasākumiem, kas nodrošina Savienības centrālās tīrvērtes drošību un efektivitāti. Traucējumi CDP ar nozīmīgu euro denominētu darījumu īpatsvaru varētu negatīvi ietekmēt euro zonas kredītiestāžu likviditāti un maksājumu sistēmu vienmērīgu darbību, radot riskus efektīvai monetārās politikas transmisijai un, visbeidzot, Eurosistēmas galvenā mērķa – uzturēt cenu stabilitāti – sasniegšanai ([3]). Spēcīga Savienības centrālā tīrvērtes sistēma ir svarīga arī vienotajam uzraudzības mehānismam (VUM), ņemot vērā VUM uzraudzīto kredītiestāžu riska darījumu apmēru ar ES CDP.

Īpaši apsvērumi

1. ***Iestāžu sadarbības uzlabošana***

ECB atbalsta ierosinājumu stiprināt iestāžu sadarbību Savienības līmenī un paplašināt Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (EVTI) lomu uzraudzības konverģences veicināšanā, jo īpaši balsojot un sniedzot atzinumus par uzraudzības jautājumiem, kā arī koordinējot rīcību krīzes situācijās. ECB uzskata, ka tas ir solis pareizajā virzienā, uzlabojot centralizētās tīrvērtes uzraudzību Savienības līmenī, ņemot vērā tīrvērtes spēju pieaugumu Savienībā un ar to saistīto risku ar pārrobežu dimensiju. Ņemot vērā ES CDP nozīmi un sarežģītību, kas, paredzams, palielināsies līdz ar aktīva konta prasības īstenošanu, kā arī CDP savstarpējo saistību ar nozīmīgām kredītiestādēm kā to tīrvērtes dalībniekiem, ir vajadzīga stingrāka uzraudzība Savienības līmenī un nepieciešamība pārvaldīt sistēmiskā riska iespējamo blakusietekmi vairākās dalībvalstīs.

1.1. *Kolēģijas*

1.1.1. Kolēģijas pastāvīga iesaistīšana – atzinumi un ikgadējās pārskatīšanas process

Kolēģiju regulējums, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 ([4]) (turpmāk – "ETIR"), ir izrādījies efektīvs veids, kā risināt centralizētās tīrvērtes īpašās problēmas, kas izriet no CDP pārrobežu un nozaru riska izteiktās ietekmes. Kolēģijas dod iespēju iestādēm no dažādām jurisdikcijām un ar dažādām pilnvarām apmainīties ar informāciju, kā arī sniegt ieguldījumu un paust bažas par riska pārvaldības pieejām un ES CDP pakalpojumu klāstu. Pašlaik kolēģijas sniedz atzinumus cita starpā par CDP atļauju izsniegšanu, CDP darbību un pakalpojumu paplašināšanu un būtiskām modeļu izmaiņām. Tomēr CDP riska pārvaldības reakcija uz mainīgajām tirgus norisēm un riskiem pašlaik netiek rūpīgi pārbaudīta oficiālos kolēģijas procesos, ja vien šāda CDP rīcība neparedz būtiskas izmaiņas darbībās vai riska modeļos.

Lai pastāvīgi stiprinātu kolēģiju iesaisti, ECB pilnībā atbalsta Komisijas priekšlikumu par to, ka katra CDP kompetentā iestāde vismaz reizi gadā iesniedz kolēģijai visaptverošu ziņojumu, kurā izvērtēta CDP atbilstība ETIR noteikumiem un novērtēti riski, kuriem pakļauts CDP ([5]). ECB atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu pieprasīt kolēģijai sniegt papildu atzinumus par galvenajiem uzraudzības lēmumiem, piemēram, attiecībā uz ziņojumiem par CDP pārskatīšanu un novērtēšanu, maržas prasībām un iespējamu atļaujas atsaukšanu ([6]).

([3]) Sk. Vispārīgo apsvērumu 4.1. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2017/39 (2017. gada 4. oktobris) par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru Regulu (ES) Nr. 1095/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), un Regulu (ES) Nr. 648/2012 groza attiecībā uz CCP atļauju piešķiršanā iesaistītajām procedūrām un iestādēm un trešo valstu CCP atzīšanas prasībām (OV C 385, 15.11.2017., 3. lpp.). Visi ECB atzinumi pieejami EUR-Lex.

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 648/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (OV L 201, 27.7.2012., 1. lpp.).

([5]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 16) punkta b) apakšpunktu.

([6]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 12) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 17.b panta 1. punkta b) apakšpunktu.

Saskaņā ar ierosināto regulējumu kolēģijas atzinumi papildus tam, ka tie piekrīt vai nepiekrīt konkrētiem uzraudzības lēmumiem, var ietvert arī nosacījumus un ieteikumus, ko kolēģija uzskata par vajadzīgiem, lai mazinātu jebkādus trūkumus CDP riska pārvaldībā ([7]). ECB atzinīgi vērtē ierosināto regulu, jo tā ļauj kolēģijas locekļiem precizēt apsvērumus, par kuriem viņi balso, un norādīt uz atlikušajām bažām. Lai vēl vairāk uzlabotu balsošanas procesu, kolēģijas locekļi būtu arī jāmudina sniegt pamatojumu, kad viņi balso kolēģijas atzinuma procesā, lai CDP kompetentā iestāde kolēģijas atzinumā varētu vairāk izmantot kolēģijas locekļu dažādās perspektīvas. Visbeidzot, ECB atbalsta ierosināto CDP kompetentās iestādes pienākumu norādīt pamatojumu, savā lēmumā pilnībā izskaidrojot jebkādas būtiskas novirzes no kolēģijas atzinuma ([8]). ECB uzskata, ka šie ierosinātie pasākumi pastāvīgi uzlabos kolēģiju iesaisti un palīdzēs nodrošināt, ka CDP uzraudzība atbalsta efektīvu sadarbību ar visām attiecīgajām iestādēm un gūst labumu no to viedokļa.

ECB atbalsta ierosinātās regulas noteikumu par to, ka kolēģijas locekļiem ir jāsniedz lielāks ieguldījums ikgadējās pārskatīšanas procesā, un ierosina, ka šim ieguldījumam nevajadzētu aprobežoties tikai ar gada pārskata biežuma un dziļuma noteikšanu, bet tam būtu arī jāpievēršas šādas pārskatīšanas uzraudzības aspektiem.

1.1.2. Sadarbība kopējās uzraudzības komandās (KUK)

ECB pilnībā atbalsta priekšlikuma pamatā esošo nodomu atļauju saņēmušo ES CDP uzraudzības īstenošanā ieviest KUK. Kolēģijas locekļu iesaistes uzlabošana pastāvīgās uzraudzības procesā, jo īpaši attiecībā uz iebildumu neizteikšanas procedūru piemērošanas pārskatīšanu, pārbaudēm uz vietas un saistībā ar ikgadējo pārskatīšanas procesu, ir solis ceļā uz uzraudzības stiprināšanu Savienības līmenī. Tas palīdzēs kolēģijas locekļiem gūt dziļāku kopīgu izpratni par galvenajām norisēm, kas ietekmē CDP riskus un riska pārvaldību, tādējādi uzlabojot CDP kompetento iestāžu un kolēģijas locekļu dialoga efektivitāti un lietderību visā Savienībā. Tas arī ļaus apvienot CDP kompetento iestāžu un kolēģiju resursus, kas vēl vairāk veicinās ES CDP uzraudzības izmaksu lietderību gan nacionālo kompetento iestāžu, gan kolēģijas locekļu labā.

Tomēr ECB neuzskata par nepieciešamu šim nolūkam izveidot jaunu uzraudzības iestādi, jo tas var radīt lielāku institucionālo sarežģītību. Lai nodrošinātu proporcionalitāti, ECB ierosina paļauties uz esošo sadarbību kolēģijas ietvaros. Šajā sakarā ECB ierosina KUK paredzētos uzdevumus uzticēt kolēģijai kā kopīgas uzraudzības darbības, kurās brīvprātīgi piedalās kolēģijas locekļi saskaņā ar principu "nav obligāti, nav aizliegts". Ja neviens kolēģijas loceklis kopā ar kompetento iestādi nevēlas piedalīties kopīgā uzraudzības darbībā, tas nozīmē, ka kompetentā iestāde uzņemas šo uzdevumu viena pati.

Lai kopīgās uzraudzības darbības iekļautu esošajos kolēģijas procesos, ECB ierosina pievienot papildu elementu CDP kompetento iestāžu ziņojumam par gada pārskatīšanas procesu, ([9])proti, plānu kopīgām uzraudzības darbībām nākamajā gada pārskata periodā.

Papildus KUK uzdevumiem saskaņā ar ierosināto regulu ECB ierosina arī kopīgas uzraudzības darbības, lai sniegtu ieguldījumu iebildumu neizteikšanas procedūrā saistībā ar CDP maržas modeļu izmaiņu apstiprināšanu, kā arī attiecībā uz ES CDP kompetentās iestādes veikto ikgadējo pārskatīšanu un novērtēšanu ([10]). Kopīgajās uzraudzības darbībās būtu jāiekļauj arī iespējamās speciālās mācības kā papildu instruments CDP risku un riska pārvaldības procedūru novērtēšanai sadarbības ietvaros. Lai visas iestādes, tostarp kolēģija, varētu efektīvi piedalīties iebildumu neizteikšanas procedūrās, ECB ierosina pagarināt attiecīgo novērtēšanas termiņu (sk. 3.2. punktu).

([7]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 12) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 17.b panta 2. punkta c) apakšpunktu.
([8]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 12) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 17.b panta 3. punktu.
([9]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 16) punktu.
([10]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 16) punktu, ar ko groza ETIR 21. pantu.

Lai saglabātu elastību iespējamām kopīgām uzraudzības darbībām attiecībā uz potenciālām *ad hoc* uzraudzības problēmām, vajadzētu būt iespējai kopīgās uzraudzības darbības attiecināt arī uz jomām, kas nebija paredzētas iepriekšējās ikgadējās pārskatīšanas laikā. Šajā sakarā ECB atzinīgi vērtē iespēju ES CDP kompetentajām iestādēm lūgt palīdzību notiekošajā uzraudzības darbā ([11]) saskaņā ar principu "nav obligāti, nav aizliegts".

Ja tiktu izveidotas KUK, kā izklāstīts Komisijas priekšlikumā, ECB atbalstītu tīrvērtes dalībnieku attiecīgo uzraudzības iestāžu dalību KUK, ņemot vērā to, cik svarīga ir saikne starp tīrvērtes dalībniekiem un ES CDP un attiecīgajām emisijas centrālajām bankām un pārraugiem, ņemot vērā to plašāko sistēmisko perspektīvu attiecībā uz CDP riska pārvaldību.

1.2. *Eiropas Vērtspapīru un tirgus iestāde*

1.2.1. EVTI loma uzraudzības konverģences un pārrobežu riska mazināšanas veicināšanā

Labi funkcionējošai kapitāla tirgu savienībai vajadzīga cieši saskaņota prakse ES CDP uzraudzībā. Lai vēl vairāk veicinātu uzraudzības konverģenci un ETIR konsekventu piemērošanu ES CDP, ECB atbalsta priekšlikumus par EVTI kā vienas no Eiropas uzraudzības iestādēm lomas stiprināšanu. Jo īpaši EVTI vajadzētu būt balsstiesībām kolēģijās un sniegt atzinumus par uzraudzības lēmumu projektiem, kas attiecas uz ikgadējo pārskatīšanu un novērtēšanu, maržu prasībām un atļaujas anulēšanu. ECB arī atbalsta ierosināto procesu attiecībā uz EVTI atzinumiem, kas adresēti ES CDP kompetentajai iestādei ([12]). Tas pilnībā atbilst EVTI horizontālajai līdzdalībai visās kolēģijās un no tās izrietošajām unikālajām spējām un svarīgajai lomai, veicinot konsekventu kopīgu jautājumu novērtēšanu visās kolēģijās.

1.2.2. Pārrobežu koordinācija krīzes situācijās

ECB piekrīt, ka kopumā jāstiprina Savienības regulējums koordinācijai starp attiecīgajām iestādēm stresa situācijās, kas ietekmē vai varētu ietekmēt ES CDP vai tirgu, kuros tīrvērte tiek veikta centralizēti. Tas ir būtiski, lai jau agrīnā posmā identificētu un novērstu Savienības mēroga kaitīgās ietekmes izplatīšanās riskus, ko rada spriedzes situācijas atsevišķos ES CDP, un lai panāktu labi koordinētu un Savienības mēroga reakciju uz šādām Savienības mēroga ārkārtas situācijām. Konkrētāks regulējums ārkārtas situācijām palīdzēs precizēt attiecīgo iestāžu un CDP cerības attiecībā uz praktiskajiem pasākumiem, kas jāveic, paātrinot Savienības reakciju uz šādām ārkārtas situācijām un samazinot iespējamo risku, ka minētās iestādes rīkosies pretrunīgi.

Tāpēc ECB atzinīgi vērtē ierosināto ārkārtas situāciju noteikumu pārskatīšanu, ([13])tostarp attiecīgo ārkārtas situāciju scenāriju precizēšanu, EVTI oficiālo koordinējošo lomu, iespēju EVTI tieši iegūt informāciju, kas vajadzīga šai koordinējošajai funkcijai, un tās pilnvaras sniegt ārkārtas ieteikumus kompetentajām iestādēm situācijās, kurās ārkārtas situācija ietekmētu vairāk nekā vienu ES CDP vai kad Savienības mēroga notikumi destabilizē pārrobežu centralizēti veiktu tīrvērti.

Lai labi koordinēti reaģētu uz nopietniem stresa notikumiem, kas ietekmē centralizēto tīrvērti Savienībā, nepieciešama CDP uzraudzības komitejas efektīva mijiedarbība ar citām attiecīgajām iestādēm. Tāpēc attiecīgās emisijas centrālās bankas vienmēr būtu jāaicina uz CDP uzraudzības komitejas sanāksmēm, kas tiek sasauktas, ja norises finanšu tirgos var negatīvi ietekmēt tirgus likviditāti, monetārās politikas transmisiju vai maksājumu sistēmu raitu darbību. Tas arī nodrošinātu saskaņotību ar ierosinātās regulas pieeju, saskaņā ar kuru emisijas centrālās bankas tiktu iesaistītas visās diskusijās par ES CDP (sk. 1.3.1. punktu).

([11]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 18) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 23.b panta 2.d punktu.
([12]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 12) un 17) punktu.
([13]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 19) punktu.

1.3. *Sadarbība CDP uzraudzības komitejā*

1.3.1. Emisijas centrālo banku iesaiste

Pašlaik emisijas centrālo banku iesaistīšanās Savienības līmeņa diskusijās par ES CDP ir ļoti asimetriska attiecībā uz to attiecīgo lomu attiecībā uz 2. līmeņa trešo valstu CDP, lai gan uz ES CDP attiecas lielākā daļa tīrvērtes Savienības valūtās un no tā izrietošā ietekme uz risku. Eurosistēmā tas attiecas pat uz ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, kur Savienības tīrvērtes dalībnieku paļaušanās uz Apvienotās Karalistes CDP ir visizteiktākā: ES CDP veido aptuveni 60 % no sākotnējās maržas, ko Savienības tīrvērtes dalībnieki iesnieguši ES un Apvienotās Karalistes CDP ([14]). Tomēr, lai gan emisijas centrālās bankas var piedalīties CDP uzraudzības komitejas sanāksmēs par plašu jautājumu loku saistībā ar 2. līmeņa trešo valstu CDP, to attiecīgā iesaistīšanās attiecībā uz ES CDP pašlaik aprobežojas ar diskusijām par Savienības mēroga CDP spriedzes testiem un attiecīgajām tirgus norisēm ([15]).

Ņemot vērā iepriekš minēto, ECB ļoti atzinīgi vērtē priekšlikumu aicināt emisijas centrālās bankas kā locekles bez balsstiesībām piedalīties visās ES CDP uzraudzības komitejas diskusijās par ES CDP ([16]). Tas ļaus emisijas centrālajām bankām piedalīties, piemēram, arī diskusijās par salīdzinošās izvērtēšanas analīzi, regulāru informācijas apmaiņu par attiecīgajām uzraudzības darbībām un lēmumiem, kā arī visu kolēģiju atzinumiem un ieteikumiem.

1.3.2. Prudenciālās uzraudzības iestāžu iesaistīšana

CDP riska profils var ietekmēt to uzņēmumu riska profilu, kuri darbojas kā attiecīgā CDP tīrvērtes dalībnieki. Šādi uzņēmumi galvenokārt ir kredītiestādes un ieguldījumu sabiedrības ([17]). No tā izrietošais risks pastāvīgi palielinājies kopš 2008. gada globālās finanšu krīzes un G20 regulējuma reformu programmas īstenošanas, stimulējot centralizētu tīrvērti. Iestādes, kas darbojas kā tīrvērtes dalībnieki, ne tikai īsteno tīrvērtes pienākumu attiecībā uz saviem darījumiem, bet arī darbojas kā starpnieki starp CDP un citiem tirgus dalībniekiem, pieprasot vai izvēloties centralizēti veikt šo darījumu tīrvērti. Tādējādi savstarpējā saikne starp iestādēm, kas darbojas kā tīrvērtes dalībnieki, un CDP ir ļoti svarīga, un paredzams, ka tā saglabāsies arī nākotnē. Ņemot vērā šo savstarpējo saikni, ir ne tikai būtiski, lai kompetentās iestādes, kas atbild par šādu iestāžu uzraudzību, būtu pilnībā un savlaicīgi informētas par CDP pārvaldītajiem riskiem, bet arī lai tās spētu piedāvāt savas uzraudzības zināšanas un perspektīvas.

Sadarbību ar prudenciālās uzraudzības iestādēm var uzlabot CDP uzraudzības komitejas līmenī. CDP uzraudzības komitejas uzdevumi, jo īpaši lēmumu projektu sagatavošana par būtisku izmaiņu apstiprināšanu riska modeļos vai sakārtošanu, vai spriedzes testu koordinēšana sniedz vērtīgu ieskatu CDP riska profilos un ļauj gūt visaptverošu izpratni par CDP. Turklāt, ņemot vērā iepriekš minētās savstarpējās saiknes starp iestādēm, kas darbojas kā tīrvērtes dalībnieki, un CDP, šādas diskusijas ir būtiskas arī attiecībā uz riskiem, kas šīm iestādēm var rasties saistībā ar to riska darījumiem ar CDP. Tādējādi to iestāžu prudenciālās uzraudzības iestādēm, kurām ir trīs lielākās iemaksas ES CDP saistību neizpildes fondā, CDP uzraudzības komitejas sanāksmēs būtu jāpiedalās kā locekļiem bez balsstiesībām. Tādējādi uzraudzības iestādes tiks savlaicīgi informētas par iespējamiem riskiem, kas skar atsevišķas iestādes, un vajadzības gadījumā tās varēs tos novērst pastāvīgās uzraudzības ietvaros. Šādai dalībai vajadzētu būt pastāvīgai, nevis *ad hoc* uzaicinājumam.

([14]) ECB speciālistu aprēķini par laikposmu no 2021. gada decembra līdz 2022. gada augustam, pamatojoties uz DTTC datu noliktavas datiem.

([15]) Sk. Atzinuma CON/2017/39 6. un 7. punktu.

([16]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 20) punkta a) apakšpunktu, ar ko groza ETIR 24.a panta 2. punkta d) apakšpunkta ii) punktu.

([17]) Sk. 4. panta 1) un 2) punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.).

1.4. *Starpnozaru monitorēšanas mehānisma izstrāde*

1.4.1. Sastāvs

Viena no galvenajām ES CDP uzraudzības sistēmas iezīmēm ir koncentrēšanās uz atsevišķiem CDP, pamatojoties uz piederības valsts kontroles un pārrobežu sadarbības apvienojumu ar uzņēmējas valsts iestādēm visās attiecīgajās nozarēs. Ņemot vērā Savienības finanšu tirgu integrāciju, kā arī ES CDP ievērojamo savstarpējo atkarību, atsevišķu CDP uzraudzība būtu jāpapildina ar attiecīgiem Savienības līmeņa pasākumiem, kas vērsti uz iespējamām Savienības mēroga krīzes situācijām un neaizsargātību. Piemēram, centralizētās tīrvērtes savstarpējās atkarības riska ietekme un aktīvā konta prasības īstenošanas monitorēšana nepārprotami prasa novērtējumu, kas pēc būtības ir gan starpnozaru, gan Savienības mēroga.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ECB atzinīgi vērtē priekšlikumu jaunajā Kopīgajā monitorēšanas mehānismā apvienot ES CDP, tīrvērtes dalībnieku un klientu uzraudzībā iesaistītās Savienības struktūras, tostarp EVTI, Eiropas Banku iestādes (EBI), Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes (EAAPI), Komisijas, Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) un ECB pārstāvjus, tostarp saistībā ar tās uzdevumiem VUM ietvaros ([18]). KMM būtu jāsniedz visaptverošs pārskats par tirgus norisēm, kas attiecas uz tīrvērti Savienībā, kā arī par iespējamiem horizontāliem riskiem, jo īpaši tiem, kas saistīti ar finanšu dalībnieku savstarpējo saistību vairākās jurisdikcijās.

Turklāt, ņemot vērā to, ka KMM uzdevumi ietver aktīvā konta prasības īstenošanas monitorēšanu, ECB ierosina, ka attiecīgajām centrālajām bankām, kas emitē valūtas, kurās denominēti atvasināto instrumentu līgumi, uz kuriem attiecas aktīvā konta prasība, būtu jāpiedalās KMM.

1.4.2. Pilnvaras un attiecības ar citām iestādēm

Pēc būtības ECB piekrīt priekšlikumam saglabāt KMM koncentrēšanos uz horizontālo risku monitorēšanu un novērtēšanu un ziņošanu attiecīgajām Savienības iestādēm, tādējādi pilnībā neietekmējot esošās lēmumu pieņemšanas pilnvaras un CDP uzraudzības procesus.

Tajā pašā laikā būtu lietderīgi precizēt KMM mijiedarbību ar esošo uzraudzības sistēmu. Pirmkārt, lai nodrošinātu nacionālo kompetento iestāžu efektīvu ieguldījumu KMM darbā, ECB ierosina, ka KMM gada ziņojums par tā darbības rezultātiem būtu jāsagatavo Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai, apspriežoties ar attiecīgajām nacionālajām kompetentajām iestādēm. Otrkārt, lai atbalstītu efektīvus turpmākos pasākumus saistībā ar KMM ziņojumiem, nacionālajām kompetentajām iestādēm, kolēģijām un CDP uzraudzības komitejai sava darba ietvaros būtu jāpārskata un jāņem vērā KMM darbību rezultāti, ciktāl KMM konstatējumi attiecas uz konkrēta CDP darbībām, riska profilu vai riska pārvaldību.

Turklāt būtu jāpaplašina KMM ierosinātā uzdevuma – uzraudzīt koncentrācijas riskus – tvērums. ECB saprot, ka šis uzdevums pašlaik vērsts uz koncentrācijas risku apzināšanu, ko rada paļaušanās uz vieniem un tiem pašiem pakalpojumu sniedzējiem. Ierosinātajā regulā nav skaidri vai pienācīgi aptverti koncentrācijas papildu kritiskie aspekti. Pirmkārt, koncentrācijas risks varētu rasties, ja viens klients ir būtiski pakļauts CDP, izmantojot dažādus šā CDP tīrvērtes dalībniekus, neskarot produktu veidus, kuriem tīrvērte veikta vienā un tajā pašā CDP. Tas ir risks, kas var būt konceptuāli nozīmīgs vairākiem CDP, neraugoties uz to, ka šāda koncentrācija būtu jāanalizē katra CDP līmenī. Otrkārt, koncentrācijas risks var rasties, ja tirgus dalībnieks uzkrāj nozīmīgas pozīcijas tirgū tirgojamam produktam gan regulētos, gan ārpusbiržas tirgos. Šīs bažas var saasināt, ja vienam un tam pašam vai līdzīgam produktam vai pat cieši saistītam produktam tīrvērte tiek veikta vairāk nekā vienā CDP. Šādi koncentrācijas riska veidi pašlaik ir mazāk pamanāmi gan iestādēm, gan tirgus dalībniekiem, neraugoties uz to iespējamajām būtiskajām sekām. Kā uzsvērts neseno krīžu laikā, šie riski, iespējams, ir radījuši būtiskus draudus ES CDP, tirgus dalībnieku drošībai un stabilitātei, kā arī finanšu stabilitātei plašākā nozīmē. Tādējādi ECB ierosina ierosinātajā regulā pastiprināt KMM monitorēšanas darbības, tīrvērtes kontekstā ieviešot plašāku koncentrācijas riska segumu.

([18]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 18) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 23.c pantu.

Turklāt, ņemot vērā KMM novitāti, ECB ierosina nodrošināt KMM lielāku elastību attiecībā uz tā potenciālā darba apjomu. Šajā nolūkā būtu jāievieš noteikums, kas, ja to uzskata par lietderīgu, paredz iespēju, ka divi vai vairāki KMM dalībnieki piekrīt izmantot KMM sistēmu kā pamatu starpnozaru analīzes veikšanai par papildu Savienības mēroga un starpnozaru kopīgu interešu jautājumiem, kas saistīti ar centralizētu tīrvērti.

1.5. *Atzītu trešo valstu CDP uzraudzība*

ECB kopumā atbalsta grozījumus, ar kuriem trešo valstu CDP atzīšanas procesā ievieš lielāku proporcionalitāti, kā arī grozījumus, kas nodrošina, ka EVTI saņem visu nepieciešamo informāciju no 2. līmeņa trešo valstu CDP tās uzraudzības darbību vajadzībām.

ECB ierosina sīkāk precizēt darbības jomu apspriedēm ar emisijas centrālo banku saistībā ar uzraudzības darbībām un procedūrām attiecībā uz 2. līmeņa trešo valstu CDP. Pašlaik šī apspriešanās attiecas tikai uz to, vai centrālais darījumu partneris ievēro piecas svarīgas jomas no emisijas centrālās bankas viedokļa: maržas, likviditātes riska kontrole, nodrošinājums, norēķinu un sadarbspējas mehānismi ([19]). Praksē par CDP atbilstību šīm jomām var pieņemt oficiālus lēmumus, ko EVTI pieņem saskaņā ar konkrētiem noteikumiem ([20]), kā arī īpašus uzraudzības EVTI novērtējumus un procedūras un CDP uzraudzības komiteju. Turklāt maržas prasību jomu reglamentē daži ETIR noteikumi ([21]). Ir svarīgi apspriesties ar emisijas centrālajām bankām par lēmumiem attiecībā uz modeļu pārskatīšanu, stresa pārbaudēm un atpakaļejošajām pārbaudēm, lai apstiprinātu modeļus un parametrus, ko CDP pieņēmis, lai aprēķinātu maržas prasības, iemaksas fondā saistību neizpildes gadījumiem, nodrošinājuma prasības un citus riska kontroles pasākumus saskaņā ar ETIR ([22]). Tāpēc ECB iesaka šajās piecās jomās arī turpmāk koncentrēties uz emisijas konsultāciju centrālo banku darbības jomu, bet sīkāk precizēt EVTI tiesību aktu veidus, kuros būtu jāapspriežas ar emisijas centrālajām bankām (piem., iekļaujot uzraudzības novērtējumus). Turklāt apspriešanās tvērumā būtu jāiekļauj visi attiecīgie ETIR noteikumi, kas pilnvaro EVTI pieņemt lēmumu vai veikt uzraudzības novērtējumu šajās jomās.

2. ***Prudenciālo prasību atjaunināšana***

2.1. *Grozījumi CDP prasībās*

2.1.1. Dalības un nošķiršanas prasības

ECB atzinīgi vērtē priekšlikumu, ar ko groza CDP noteiktās pielaides prasības tīrvērtes dalībniekiem. Nefinanšu darījumu partneru īpašās iezīmes centralizētas tīrvērtes kontekstā ir ļoti svarīgas, jo īpaši ņemot vērā neseno pieredzi ar lieliem maržas pieprasījumiem, kas izriet no ārkārtīgi augstā tirgus svārstīguma. Tāpēc CDP būtu rūpīgi jānovērtē nefinanšu darījumu partneru atšķirīgais likviditātes profils, pirms tie tiek atzīti par tiešajiem dalībniekiem. CDP jo īpaši būtu jāpārbauda, vai nefinanšu darījumu partneri spēj laikus izpildīt iespējamo maržas prasību pieaugumu vai iemaksas fondā saistību neizpildes gadījumiem, pat saspringtos tirgus apstākļos. Turklāt juridiskās noteiktības labad būtu īpaši vērts sīkāk precizēt to, kā nefinansiālie darījumu partneri ir pielaisti tīrvērtes dalībniekiem saskaņā ar ETIR ([23]), un prasību paziņot par CDP kā sistēmu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/26/EK ([24]). Tāpēc ECB ierosina, ka attiecīgajos regulatīvo tehnisko standartu projektos ([25]) būtu jāprecizē nefinanšu darījumu partneru atzīšanas kritēriju elementi. Turklāt ECB ierosina iekļaut ECBS dalībniekus to iestāžu sarakstā, ar kurām EVTI būtu jāapspriežas, izstrādājot šo regulatīvo tehnisko standartu projektu.

([19]) Sk. ETIR 441., 44., 46., 50. un 54. pantu.
([20]) Sk. ETIR 25. panta 2.b punktu un 25.b panta 1. punktu.
([21]) Sk. ETIR 41. un 49. pantu.
([22]) Sk. ETIR 49. pantu; sk. Atzinuma CON/2017/39 2.3. punktu.
([23]) Sk. ETIR 17. panta 4. punktu.
([24]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/26/EK (1998. gada 19. maijs) par norēķinu galīgumu maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmās (OV L 166, 11.6.1998., 45. lpp.).
([25]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 29) punkta c) apakšpunktu, ar ko ETIR 37. pantā iekļauj jaunu 7. punktu.

Visbeidzot, ECB ierosina precizēt, ka aizliegums centrālajiem darījumu starpniekiem piedalīties citā CDP ([26]) neskar spēkā esošos noteikumus par sadarbspējas mehānismiem, kas nodrošina atbilstīgu riska regulējumu tīrvērtes pakalpojumiem starp CDP ([27]).

2.1.2. Maržas un pārredzamības prasības

ECB atbalsta iespēju izmantot šo tiesību aktu pārskatīšanu, lai izdarītu secinājumus no nesenajiem ārkārtīgi augsta tirgus svārstīguma periodiem, parādot, ka varētu būt iespējams uzlabot maržu noteikšanas praksi. Bāzeles Banku uzraudzības komitejas (BBUK), Starptautisko norēķinu bankas Maksājumu un tirgus infrastruktūru komitejas (CPMI) un Starptautiskās Vērtspapīru komisiju organizācijas (IOSCO) ([28]) nesenajā ziņojumā tika noteiktas jomas, kuras būtu jāanalizē sīkāk, jo īpaši attiecībā uz CDP maržas modeļu reaģētspēju un pārredzamību, kā arī mainīgās maržas praksi. Paredzams, ka šīs turpmākās analīzes rezultātā starptautisko standartu noteicēji sniegs ieteikumus saistībā ar CDP maržu noteikšanas praksi, pieejām un modeļiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ECB atbalsta ierosinātos grozījumus attiecībā uz maržas prasībām. Izmantojot tekošās dienas maržas pieprasījumus ([29]), likviditāte varētu tikt novirzīta atpakaļ tīrvērtes dalībniekiem. Tomēr dažkārt šāda prakse var būt nepraktiska ne tikai CDP, bet arī tīrvērtes dalībniekiem un to klientiem. Šodien daži centrālie darījumu partneri var mīkstināt dienas variācijas un sākotnējās maržas pieprasījumus. Tas bieži nozīmē, ka tīrvērtes dalībnieki un to klienti var izvēlēties izpildīt dienas maržas pieprasījumus ar bezskaidras naudas nodrošinājumu vai valūtā, kas atšķiras no valūtas, kurā produkts ir denominēts. Ja CDP ievieš mainīgās maržas izmantošanu, šādu elastību nodrošinājuma pusē var zaudēt, jo dienas pieprasījumi būtu jānošķir starp mainīgām maržām un sākotnējām maržām. Turklāt tikai skaidra nauda (t. i., produkta valūta) visticamāk tiks pieņemta kā atbilstīgs segums mainīgajai maržai. Līdz ar to, kā paredzēts ierosinātajā regulā ([30]), mainīgās maržas izmantošanai arī turpmāk vajadzētu būt iespējai, kas CDP jāapsver un jāizstrādā, pamatojoties uz labāko centienu principu, pēc tam, kad, apspriežoties ar tīrvērtes dalībniekiem un to klientiem, izvērtētas visas priekšrocības un trūkumi. Tas neskar iespējamos ieteikumus, kas izriet no notiekošā starptautiskā darba un ko galu galā varētu atspoguļot regulatīvo tehnisko standartu projektā par maržu prasībām ([31]).

Attiecībā uz pārredzamību un maržas noteikšanas prakses atklāšanu ECB stingri atbalsta tīrvērtes dalībnieku un klientu tīrvērtes darījumu pienākumu paplašināšanu to attiecīgo klientu (t. i., klientu tīrvērtes pakalpojumu sniedzēju) vārdā. Turklāt būtu lietderīgi pilnvarot EVTI, apspriežoties ([32]) ar EBI un ECBS dalībniekiem, izstrādāt regulatīvo tehnisko standartu projektu attiecībā uz šīm pārredzamības prasībām, kas piemērojamas CDP un klientu tīrvērtes pakalpojumu sniedzējiem. Regulatīvo tehnisko standartu projekti ievērojami uzlabotu attiecīgās informācijas standartizāciju un kvalitāti. Pārredzamības un informācijas atklāšanas kontekstā tie arī nodrošinātu efektīvu mijiedarbību starp CDP un klientu tīrvērtes pakalpojumu sniedzēju pienākumiem. Visbeidzot, šādā regulatīvo tehnisko standartu projektā vēlākā posmā un attiecīgā mērā varētu ņemt vērā BBUK-CPMI-IOSCO aizgādībā notiekošā starptautiskā darba rezultātus ([33]) attiecībā uz maržu pārredzamību.

([26]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 29) panta a) apakšpunktu, ar ko groza ETIR 37. panta 1. punktu.
([27]) Sk. ETIR V sadaļu.
([28]) Sk. *Review of margining practices*, BBUK, CPMI un IOSCO, 2022. gada septembris. Pieejami Starptautisko norēķinu bankas interneta vietnē www.bis.org.
([29]) Dienas maržas pieprasījumu transmisija var attiekties tikai uz mainīgām drošības rezervēm, proti, maržām, kas iekasētas vai izmaksātas, lai atspoguļotu pašreizējos riska darījumus, kuri izriet no faktiskajām tirgus cenu izmaiņām (sk. 1. panta 4. un 6. punktu Komisijas Deleģētajā regulā (ES) Nr. 153/2013 (2012. gada 19. decembris), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem par prasībām centrālajiem darījumu partneriem (OV L 52, 23.2.2013., 41. lpp.)).
([30]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 31) punktu, ar ko groza ETIR 41. panta 3. punktu.
([31]) Sk. ETIR 41. pantu.
([32]) Tam būtu vajadzīgs jauns pants ierosinātajā regulā, ar kuru ETIR 38. pantā tiktu iekļauts jauns 9. punkts.
([33]) Sk. *Review of margining practices*, BBUK, CPMI un IOSCO, 2022. gada septembris. Pieejami Starptautisko norēķinu bankas interneta vietnē www.bis.org.

2.1.3. Nodrošinājuma prasības

Kopumā ir lietderīgi ļaut CDP kā nodrošinājumu pieņemt valsts garantijas un valsts banku garantijas. ECB atzīst Savienības regulatīvos centienus mazināt ārkārtas likviditātes spriedzi, kas izriet no nesenajiem vēl nepieredzēta tirgus svārstīguma periodiem. Tomēr, lai izvairītos no jebkādām šaubām un tā kā priekšlikumā nekas nav teikts par komercbanku garantiju specifiku, ECB uzsver, ka tā neatbalsta to, ka beznodrošinājuma komercbanku garantijas var pastāvīgi uzskatīt par atbilstošu nodrošinājumu ([34]). Nenodrošinātu komercbanku garantiju pieņemšanai arī turpmāk vajadzētu būt regulatīvam pagaidu pasākumam, ko piemēro tikai nefinanšu darījumu partneriem. Iespēja pastāvīgi pieņemt nenodrošinātas komercbanku garantijas nozīmētu strukturālas izmaiņas regulatīvā riska ieciešanā, pārsniedzot mērķi novērst nebanku ārkārtas likviditātes spriedzi. Turklāt ECB brīdina ļaut CDP pieņemt komercbanku garantijas no visiem tīrvērtes dalībniekiem, t. sk. finanšu iestādēm, nevis tikai no nefinanšu darījumu partneriem, kā tas ir pašlaik.

Visbeidzot, ECB ierosina paplašināt EVTI izstrādāto regulatīvo tehnisko standartu darbības jomu, kuros izklāstīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem komercbanku garantijas var pieņemt kā nodrošinājumu, iekļaujot valsts garantijas un valsts banku garantijas. Tas ļaus EVTI sīkāk precizēt attiecīgās nodrošinājuma prasības attiecībā uz valsts garantijām un valsts banku garantijām.

2.1.4. Pārskatu sniegšanas pienākums

ECB stingri atbalsta priekšlikumu atcelt atbrīvojumu no pārskatu sniegšanas prasībām grupas iekšējiem darījumiem, kuros iesaistīts nefinanšu darījumu partneris ([35]). Saistībā ar šā atbrīvojuma ieviešanu 2017. gadā ECB konstatēja vairākas negatīvas sekas gan saskaņā ar ETIR sniegto datu kvalitātei, gan lietderībai, kā arī iestāžu spējai uzraudzīt finanšu stabilitāti dažās finanšu tirgu jomās ([36]). Šīs sekas joprojām ir būtiskas. Piemēram, informācijas trūkums par konkrētiem grupas iekšējiem darījumiem 2022. gada enerģijas tirgu satricinājuma laikā pasliktināja ECB ar finanšu stabilitāti saistīto uzdevumu izpildi. Nefinanšu uzņēmumu darbība veido ļoti lielu daļu no enerģijas atvasināto instrumentu tirgiem. Tā rezultātā datu trūkums par grupas iekšējiem darījumiem ar vismaz vienu nefinanšu darījuma partneri radīja būtisku trūkumu ECB spējā uzraudzīt šo atvasināto instrumentu tirgu segmentu. Vispārīgāk runājot, preču atvasināto instrumentu tirgos grupas iekšējie darījumi veido būtisku daļu no kopējiem divpusējiem riska darījumiem starp tirgus dalībniekiem, un to identificēšana var atklāt dažu lielu konglomerātu nozīmi no finanšu stabilitātes viedokļa. Lai gan nesenie satricinājumi galvenokārt ietekmēja enerģijas preču atvasinātos instrumentus, nav iespējams prognozēt turpmāko krīžu raksturu. Kopumā pilnīgas tirgus ainas trūkums varētu arī traucēt kompetentajām iestādēm efektīvi uzraudzīt strauji mainīgo tirgus dinamiku. Šajā kontekstā ir svarīgi norādīt, ka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā 2015/2365 ([37]) nav paredzēts līdzīgs atbrīvojums attiecībā uz pārskatu sniegšanu par grupas iekšējiem repo darījumiem, vērtspapīru finansēšanu un maržas aizdevumu darījumiem. Atbrīvojuma atcelšana grupas iekšējiem darījumiem, kuros iesaistīts nefinanšu darījumu partneris, no ETIR pārskatu sniegšanas prasībām ir svarīgs pasākums, lai izveidotu pilnīgu tirgus ainu un panāktu konsekvenci starp attiecīgajiem noteikumiem.

([34]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 33) panta a) apakšpunktu, ar ko groza ETIR 46. panta 1. punktu.

([35]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 5) punkta a) apakšpunktu.

([36]) Sk. 2.2.1.–2.2.3. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2017/42 (2017. gada 11. oktobris) par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) Nr. 648/2012 groza attiecībā uz tīrvērtes pienākumu, tīrvērtes pienākuma piemērošanas apturēšanu, pārskatu iesniegšanas prasībām, risku mazināšanas paņēmieniem attiecībā uz ārpusbiržas atvasināto instrumentu līgumiem, kuriem tīrvērti nav veicis neviens centrālais darījumu partneris, darījumu reģistru reģistrēšanu un uzraudzību un darījumu reģistru pienākumiem (OV C 385, 15.11.2017., 10. lpp.).

([37]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 2015/2365 (2015. gada 25. novembris) par vērtspapīru finansēšanas darījumu un atkalizmantošanas pārredzamību un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 337, 23.12.2015., 1. lpp.).

2.1.5 . Likviditātes vajadzību aplēse

ECB uzskata, ka ir svarīgi, lai CDP katru dienu uzraudzītu savus riska darījumus ar visbūtiskākajām Savienības valūtām, lai labāk pārvaldītu likviditātes risku, kā arī sniegtu savām kompetentajām iestādēm atbilstīgus pārskatus par katru attiecīgo Savienības valūtu. Ierosinātajā regulā tas būtu jāatspoguļo, lai nodrošinātu, ka lielākās maksājumu saistības tiek novērtētas kopumā attiecībā uz visām valūtām un atsevišķi katrai no visbūtiskākajām Savienības valūtām finanšu instrumentos, kuriem veic tīrvērti.

2.2. *Ietekme uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību*

2.2.1. Atbrīvojumi grupas iekšējiem darījumiem

Ar ierosināto regulu tiek ieviestas izmaiņas pašlaik piemērojamajā regulējumā, ar ko grupas iekšējos darījumus atbrīvo no tīrvērtes un drošības rezerves noteikšanas prasībām, kā ([38]) arī no kapitāla prasībām attiecībā uz kredīta vērtības korekcijas risku ([39]). Ierosinātās izmaiņas ietver satvaru trešo valstu līdzvērtības novērtējumiem, kas ir šo atbrīvojumu priekšnosacījums. ETIR gadījumā tiek ierosināts pašreizējo līdzvērtības novērtēšanas sistēmu aizstāt ar vienkāršotu sistēmu. Uz atbrīvojumiem būtu jāattiecina nosacījumi, kas nodrošina, ka netiek apdraudēta ne iestāžu drošība un stabilitāte, ne arī finanšu sistēmas stabilitāte plašākā nozīmē. Šajā kontekstā ECB ir vairāki apsvērumi.

Pirmkārt, lai grupas iekšējos darījumus atbrīvotu no tīrvērtes un drošības rezerves noteikšanas prasībām, nav pietiekami ierobežot attiecīgās trešās valsts regulējuma iepriekšēju novērtējumu, attiecinot to tikai uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas aspektiem. ECB ir cieši pārliecināta, ka, pirms iestādēm ir pieejami atbrīvojumi, būtu jāizvērtē vairāki citi aspekti, jo īpaši minētās trešās valsts regulatīvās un uzraudzības sistēmas līdzvērtība ETIR plašākai darbības jomai. Novērtējumā būtu jāiekļauj (bet ne tikai) galvenās prasības attiecībā uz riska mazināšanas metodēm ārpusbiržas tirdzniecības darījumos, kā tas jau paredzēts pašreizējā ETIR regulējumā ([40]). ECB atbalsta visaptverošāku līdzvērtības novērtējumu, jo tā sniedz pārliecību, ka darījumu partneriem, kas atrodas trešās valstīs, piemēro stabilu regulatīvo un uzraudzības sistēmu un ka Savienības darījumu partneri, iesaistoties darījumos ar šādiem darījuma partneriem, neuzņemas pārmērīgu risku. Saskaņā ar ierosināto regulu Komisija var veikt vispusīgāku trešās valsts regulējuma novērtējumu, iespējams, ietverot iepriekš minētos aspektus. Tomēr šādam novērtējumam nevajadzētu būt diskrecionāram. Šis novērtējums drīzāk būtu jāveic un jānoslēdz iepriekš, pirms Savienības darījumu partneri var gūt labumu no iepriekš minētajiem atbrīvojumiem. Pretējā gadījumā Savienības darījumu partneri uzņemas būtiskus riskus, slēdzot vai uzturot lielu grupas iekšējo darījumu apjomu ar darījumu partneriem, uz kuriem var neattiekties atbilstīgas regulatīvās prasības un/vai pienācīga uzraudzība. Līdz ar to ECB uzskata, ka ierosinātā vienkāršotā regulējuma vietā būtu jāsaglabā pašlaik piemērojamais līdzvērtības regulējums.

Otrkārt, priekšlikumam ir tieša ietekme uz kapitāla prasību piemērošanu kredīta vērtības korekcijas riskam, kā noteikts Regulā (ES) Nr. 575/2013. Kredīta vērtības korekcija ir zaudējumu risks, ko rada atvasināto instrumentu darījuma partnera kredītriska starpības izmaiņas tā kredītkvalitātes izmaiņu dēļ. Šī korekcija rodas, kad Savienības darījumu partneris noslēdz atvasināto instrumentu darījumu ar citu darījumu partneri, tostarp darījumu partneri tajā pašā grupā. Viens no visbiežāk sastopamajiem iemesliem, kāpēc Savienības darījumu partneri uzņemas šādu grupas iekšējo risku, ir atbalstīt kompensējošu iegrāmatošanas praksi. Agrāk ECB uzsvērusi ([41]), ka prudenciālus riskus var radīt noteikta rezervācijas prakse starptautiskās grupās, jo īpaši kompensējoša iegrāmatošanas prakse. Neatkarīgi no tā, vai grupas iekšējais darījums, kas rada kredīta vērtības korekcijas risku, atbalsta kompensējošu iegrāmatošanas praksi, izrietošais kredīta vērtības korekcijas risks negatīvi ietekmē Savienības darījumu partnera riska profilu. Tādējādi Savienības darījumu partneriem ir jābūt atbilstošiem vietējiem pasākumiem un darbiniekiem, lai pienācīgi pārvaldītu šādu risku un turētu regulējošām prasībām atbilstošu kapitālu tā segšanai, ja vien netiek piemērots attiecīgais atbrīvojums saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 575/2013 ([42]). Šim atbrīvojumam vajadzētu būt pieejamam Savienības darījumu partneriem tikai ar nosacījumu, ka trešās valsts, kurā iedibināts otrs darījumu partneris, līdzvērtības novērtējums aptver visus attiecīgos minētās trešās valsts noteikumu prudenciālos aspektus un īpaši pievēršas kredīta vērtības korekcijas riskam visaptverošā veidā. Līdz ar to ECB atzinīgi vērtē to, ka

([38]) Sk. ETIR 4. un 11. pantu.
([39]) Sk. Regulas (ES) Nr. 575/2013 382. panta 4. punktu.
([40]) Sk. ETIR 11. pantu.
([41]) Sk. *Supervisory expectations on booking models*, ECB, 2018. gada augusts, pieejams ECB Banku uzraudzības interneta vietnē www.bankingsupervision.europa.eu.
([42]) Sk. Regulas (ES) Nr. 575/2013 382. panta 4. punkta b) apakšpunktu.

ierosinātajā regulā ir ieviestas pilnvaras novērtēt trešo valstu līdzvērtību ([43]), bet ierosina tās orientēt uz attiecīgās trešās valsts prudenciālajām un uzraudzības prasībām. ECB atbalsta to, ka pilnvaras tiek noteiktas Regulā (ES) Nr. 575/2013. Īpašs lēmums par līdzvērtību, lai atbrīvotu grupas iekšējos darījumus saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 575/2013, būtu piemērotāks, jo tas ļautu novērtējumā koncentrēties uz kredīta vērtības korekcijas risku. Tas radītu piesardzīgāku rezultātu salīdzinājumā ar *status quo* pat pēc jebkurā gadījumā vēlamajiem EBI skaidrojumiem ([44]).

Visbeidzot, neatkarīgi no tā, kāda sistēma piemērojama līdzvērtības novērtēšanai, ECB iebilst pret trešo valstu atbilstības novērtējuma uzticēšanu prudenciālajai uzraudzības iestādei pat uz laiku, kā paredzēts ierosinātajā regulā. ECB uzskata, ka no institucionālā viedokļa Komisija vislabāk var uzņemties atbildību par trešo valstu tiesiskā regulējuma līdzvērtības novērtēšanu, kas prasa iegūt un atjaunināt visaptverošu pārskatu par regulējumu un uzraudzību trešās valstīs. Tas atbilst spēkā esošajam Savienības finanšu pakalpojumu regulējumam, saskaņā ar kuru līdzvērtības novērtējumus parasti veic Komisija, dažkārt pamatojoties uz Eiropas uzraudzības iestāžu tehniskajiem ieteikumiem ([45]).

2.2.2. Modeļu uzraudzības validācijas atcelšana

Kā novērots arī nesenās krīzēs, ārpusbiržas darījumi, kuriem tīrvērte netiek veikta centralizēti, var radīt būtiskus riskus, kas ietekmē gan darījumu partneru, kuri iesaistās šādos darījumos, drošību un stabilitāti, gan arī finanšu stabilitāti plašākā nozīmē. Šos riskus pastiprina tas, ka ārpusbiržas darījumu, kuru tīrvērte tiek veikta necentralizēti, apjoms ir liels un paredzams, ka tas saglabāsies, neraugoties uz tīrvērtes pienākuma pakāpenisku īstenošanu pēc G20 regulējuma reformām. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai finanšu darījumu partneri piemērotu ETIR minētās riska pārvaldības procedūras ([46]), kas ir tehniski pamatotas un piemērotas, lai sasniegtu mērķi samazināt attiecīgo darījumu radīto pamatā esošo risku. Tas var ietvert modeļu izmantošanu sākotnējās maržas aprēķināšanai. Šajā nolūkā ECB atbalsta uzraudzības prasību precizēšanu Savienības darījumu partneriem saistībā ar sākotnējās maržas modeļiem ([47]). Šajā sakarā ECB ir gatava ieviest lielāku proporcionalitāti un lielāku elastību, piemēram, ļaut izmantot modeļus pēc darījuma partneru ieskatiem un aizstāt oficiālu apstiprināšanas procesu ar vispārējām kompetento iestāžu tiesībām iebilst. Kompetentajām iestādēm būs pilnvaras rīkoties, lai nodrošinātu, ka šie modeļi ir pietiekami stabili. ECB ierosina, ka šie darījuma partneri, jo īpaši kredītiestādes, attiecīgajām kompetentajām iestādēm sniedz pietiekamu informāciju par riska pārvaldības procedūrām, t. sk. informāciju par sākotnējās maržas aprēķināšanas pamatā esošo modeļu darbības rezultātiem. Tomēr informācija par sākotnējās maržas modeļu darbības rezultātiem pašreizējā tiesiskajā regulējumā nav pieejama prudenciālās uzraudzības vajadzībām piemērotā veidā. Ja kompetento iestāžu rīcībā ir šāda informācija, tās varēs novērtēt šīs riska pārvaldības procedūras, tostarp sākotnējos maržas modeļus, un novērtēt, vai jāveic atbilstīgi uzraudzības pasākumi, lai nodrošinātu to pareizu piemērošanu. Lai nodrošinātu konverģenci, ECB iesaka to definēt, izmantojot regulatīvo tehnisko standartu projektus, nevis pamatnostādnes.

Papildus detalizētākām kompetento iestāžu informācijas prasībām tirgus dalībnieki gūtu labumu arī no piekļuves pamatinformācijai par šīm riska pārvaldības procedūrām, tostarp iepriekš minētajiem sākotnējās maržas modeļiem. Šāda piekļuve nodrošinātu darījumu partneru ārpusbiržas darījumu, kuru tīrvērte tiek veikta necentralizēti, riska pārvaldības pārredzamību un tirgus dalībniekiem atvieglotu izmantotās pieejas novērtēšanu. Tādējādi ECB ierosina ETIR ietvaros ieviest prasību atklāt augsta līmeņa informāciju par sākotnējās maržas modeļu izmantošanu.

([43]) Sk. ierosinātās regulas 2. pantu.
([44]) Sk. *Question & Answer 2022_6495*, EBI, 2022. gada septembris, pieejams EBI interneta vietnē www.eba.europa.eu.
([45]) Sk. *Commission Staff Working Document, EU equivalence decisions in financial services policy: an assessment, SWD(2017) 102 final.*
([46]) Sk. ETIR 11. panta 3. punktu.
([47]) Sk. Atzinuma CON/2017/42 4.1. punktu.

3. ***Uzraudzības iestāžu apstiprināšanas procesu vienkāršošana un paātrināšana***

3.1. *Pakalpojumu atļaušanas un paplašināšanas procedūras*

ECB atbalsta priekšlikumu racionalizēt CDP atļauju piešķiršanas un darbību un pakalpojumu paplašināšanas procedūras, lai uzlabotu ES CDP spēju laikus reaģēt uz jaunām tirgus norisēm ([48]).

ECB īpaši atzinīgi vērtē to, ka CDP pieteikumiem nepieciešamās dokumentācijas formāts un saturs ([49]) būtu jānosaka regulatīvo tehnisko standartu projektā, ko EVTI izstrādā ciešā sadarbībā ar ECBS. Sīkāks attiecīgo uzraudzības prasību precizējums veicinās pārredzamību un paredzamību centrālajiem darījumu partneriem un palīdzēs ievērojami paātrināt uzraudzības iestāžu apstiprināšanas procesu.

ECB atzinīgi vērtē arī priekšlikumu EVTI uzturēt centrālu datubāzi ([50]), kurai CDP kompetentajām iestādēm, EVTI un kolēģiju locekļiem būtu piekļuve un kurai CDP iesniegtu visus pieteikumus atļaujas saņemšanai, pakalpojumu un darbību ([51])paplašināšanai ([52]) un būtiskām izmaiņām riska modeļos un parametros ([53]). Tas atvieglos visu attiecīgo kompetento iestāžu ātrāku iesaistīšanos attiecīgajos novērtēšanas procesos.

ECB arī piekrīt, ka būtu jānosaka stingrs grafiks, lai pabeigtu novērtējumu par to, vai pieteikums ir pilnīgs. Tas ir svarīgi, lai ierobežotu attiecīgās neskaidrības un kavējumus un attiecīgos riskus, kas apdraud ES CDP elastību un konkurētspēju. Tomēr ECB pauž bažas par to, ka ierosinātais divu darba dienu termiņš, lai kompetentā iestāde apstiprinātu CDP pieteikuma pilnīgumu, ([54]) ir pārāk īss. Lai nodrošinātu, ka kompetentā iestāde jebkurā gadījumā var veikt rūpīgu novērtējumu, ECB ierosina pagarināt šo termiņu līdz desmit darbdienām. Citādi var nebūt iespējams izslēgt pieteikumu nevajadzīgas noraidīšanas risku, ja ārkārtas situācijās nacionālā kompetentā iestāde, iespējams, divu dienu laikā nav varējusi apstiprināt, ka ir iesniegta visa vajadzīgā dokumentācija.

Lai gūtu labumu no nacionālās kompetentās iestādes zināšanām par CDP sakarā ar tā notiekošajām uzraudzības darbībām un lai novērtēšanas procesā atbalstītu efektīvu dialogu starp valsts kompetento iestādi, EVTI un kolēģiju, ECB ierosina, ka kolēģijai būtu jādod pietiekami daudz laika, lai tā varētu pabeigt savu novērtējumu, ņemot vērā nacionālās kompetentās iestādes novērtējuma projektu un EVTI atzinuma projektu. Nacionālajai kompetentajai iestādei un EVTI 30 darba dienu laikā savu novērtējumu projektu būtu jāsniedz kolēģijai. Pēc tam ECB ierosina visām ieinteresētajām personām – nacionālajām kompetentajām iestādēm, EVTI un kolēģijai – dot papildu 20 darba dienas, lai pabeigtu novērtējumus.

3.2. *Iebildumu neizteikšanas procedūras nebūtiskām izmaiņām*

ECB atzinīgi vērtē ierosinājumu ieviest jaunu iebildumu neizteikšanas procedūru, lai apmierinātu pieprasījumu paplašināt darbības vai pakalpojumus saistībā ar nebūtiskām pakalpojumu izmaiņām ([55]). Tas nodrošinātu, ka uzraudzības pārbaudes dziļums ir samērīgs ar finanšu riskiem, ko rada jauna darbība vai pakalpojums, un ka attiecīgie apstiprināšanas procesi atbalsta dinamisku Savienības centrālās tīrvērtes vidi. Vienlaikus būtu jāsaglabā atbilstoši uzraudzības kontroles pasākumi.

([48]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 9), 10) un 11) punktu.
([49]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 9) un 10) punktu.
([50]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 11) punktu.
([51]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 9) punktu.
([52]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 10) punktu.
([53]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 34) punktu.
([54]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 9) un 10) punktu.
([55]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 12) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 17.a pantu.

Ierosinātās regulas kopējie kritēriji, kas saistīti ar tīrvērtes pakalpojuma vai darbības maiņas nebūtisko ietekmi, ir svarīgi, lai veicinātu uzraudzības pieeju vispārējo pārredzamību un konsekvenci. Tomēr šie kritēriji būtu pārāk augsta līmeņa, lai aptvertu visus būtiskos faktorus. Ņemot vērā iepriekš minēto, ECB uzskata, ka ierosinātie papildu nosacījumi, kas nosaka, kuros gadījumos var piemērot iebildumu neizteikšanas procedūru ([56]), būtu jāpapildina ar EVTI pilnvarojumu ciešā sadarbībā ar ECBS izstrādāt detalizētākus norādījumus, pamatojoties uz regulatīvo tehnisko standartu projektu. Šādu papildu tehnisko norādījumu priekšrocība būtu arī tas, ka tie būtu vieglāk pielāgojami, ņemot vērā, ka iebildumu neizteikšanas procedūra būtu pilnīgi jauna procedūra, kurai var būt vajadzīgi pielāgojumi, ņemot vērā pieredzi tās praktiskajā piemērošanā.

Attiecīgi ECB uzskata, ka iebildumu neizteikšanas procedūras izmantošana gadījumos, kuros esošajiem pakalpojumiem tiktu pievienota jauna valūta, nebūtu jārisina pašā ierosinātajā regulā, bet tikai EVTI izstrādātajos regulatīvo tehnisko standartu projektos, ņemot vērā, ka riska ietekme būtu atkarīga no detalizētākiem faktoriem, piemēram, prognozēto tīrvērtes vērtību lieluma un paredzamās vajadzības pēc jaunām likviditātes riska pārvaldības vai norēķinu procedūrām. Lai visām iestādēm, kas iesaistītas iebildumu neizteikšanas procedūrās (sk. iepriekš 1.1.2. punktu), dotu pietiekami daudz laika veikt padziļinātu novērtējumu, ECB ierosina pagarināt attiecīgo termiņu no 10 līdz 20 darba dienām.

Visbeidzot ES CDP nevajadzētu ļaut sākt jaunu darbību vai pakalpojumu, pirms nav pabeigta uzraudzības iebildumu neizteikšanas procedūra, lai novērstu nepamatotu CDP riska uzņemšanos pārejas periodā. Turklāt, visticamāk, ES CDP nebūtu ieinteresēti sākt iesaistīties jaunās darbībās vai pakalpojumos, nenodrošinot, ka uzraudzības iestādes piekrīt, ka šādi pakalpojumi vai darbības var tikt turpināti.

4. ***Pārmērīgu riska darījumu ar trešo valstu CDP samazināšana***

4.1. *Aktīvs konts*

4.1.1. Prasība par aktīvu kontu

Ar ierosināto regulu tiek ieviesta prasība finanšu un nefinanšu darījumu partneriem, uz kuriem attiecas tīrvērtes pienākums, veikt tīrvērti atļauju saņēmušā ES CDP attiecībā uz to riska darījumiem ar pakalpojumiem, kurus piedāvā trešo valstu CDP un kuri atzīti par tādiem, kam ir būtiska sistēmiska nozīme. Tajā arī ierosināts, lai EVTI sadarbībā ar EBI, EAAPI un ESRK pēc apspriešanās ar ECBS, izmantojot regulatīvo tehnisko standartu projektu, kalibrētu tīrvērtes darbības līmeni, kas jāuztur ES CDP aktīvos kontos. Šādai kalibrēšanai būtu jānodrošina, ka paredzētā riska darījumu pārcelšana uz ES CDP noved pie tā, ka šādi pakalpojumi vairs netiek uzskatīti par būtiski sistēmiski nozīmīgiem attiecībā uz to, kas paliktu attiecīgajam trešās valsts CDP.

ECB atbalsta viedokli, ka pārmērīgi riska darījumi ar trešo valstu CDP un pastāvīga pārmērīga paļaušanās uz tiem rada risku Savienības finanšu stabilitātei, kas jānovērš, samazinot šādus riska darījumus visos tīrvērtes pakalpojumos, kas atzīti par tādiem, kuriem ir būtiska sistēmiska nozīme. Tāpēc ECB ļoti atzinīgi vērtē šādu pasākumu, kam būtu jānodrošina līdzsvars starp sistēmisku un finanšu stabilitātes risku ierobežošanu Savienībai un atbalstu noturīga un likvīda Savienībā bāzēta tīrvērtes tirgus pakāpeniskai izveidei. ECB ir vairākas piezīmes par ierosināto aktīva konta prasību.

Pirmkārt, ierosinātajā regulā paredzēts, ka EVTI būtu jāapsver pakāpeniskas ieviešanas periodi, atstājot pietiekami daudz laika pakāpeniskai aktīvā konta prasības īstenošanai. ECB atbalsta šo priekšlikumu, jo tas nepieciešams, lai izvairītos no iespējamas negatīvas ietekmes, ko šīs prasības pēkšņa īstenošana radītu tirgus dalībniekiem un ES CDP. Lai nodrošinātu drošu un stabilu centralizētu tīrvērti, ir būtiski arī pakāpeniski kalibrēt šo prasību. Tas ļautu darījumu partneriem pakāpeniski izpildīt tīrvērtes prasības attiecībā uz to riska darījumu proporciju, kuriem tīrvērti veic ES CDP kontos. Tādējādi EVTI, izmantojot iespēju pārskatīt regulatīvos tehniskos standartus par aktīvā konta prasību kalibrēšanu, pamatojoties uz kopīgā uzraudzības mehānisma sniegto informāciju, ([57]) varētu nodrošināt, ka tīrvērtes darbības daļas kalibrēšanu, kas jāuztur ES CDP aktīvos kontos, varētu pielāgot tirgus attīstībai vai citiem attiecīgiem apstākļiem. Šādai pakāpeniskai kalibrēšanai būtu jāļauj veikt efektīvas tirgus korekcijas un mazināt iespējamos finanšu stabilitātes riskus. Tā rezultātā veidotos pievilcīgāks un stabilāks Savienības tīrvērtes tirgus. Tādējādi ECB ierosina, ka šāda pakāpeniska īstenošana būtu jāatspoguļo EVTI pilnvarās

([56]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 12) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 17.a panta 2. punktu.
([57]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 18) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 23.c panta 5. punktu.

izstrādāt regulatīvo tehnisko standartu projektu, ar ko precizē aktīvā konta prasības kalibrēšanu.

Otrkārt, pēc pakāpeniskās ieviešanas perioda beigām aktīvā konta prasība būtu jākalibrē līdz galīgajam mērķa līmenim, ja attiecīgajiem tīrvērtes pakalpojumiem, ko sniedz trešo valstu CDP, vairs nav būtiskas sistēmiskas nozīmes. Saskaņā ar ETIR ([58]) EVTI pilnvarota noteikt CDP vai tīrvērtes pakalpojumus, kuriem ir tik būtiska sistēmiska nozīme, pamatojoties uz pilnībā pamatotu novērtējumu. Tā kā EVTI veic šādu novērtējumu, izmantojot kvantitatīvo rādītāju un kvalitatīvās analīzes kombināciju, lai kalibrētu prasību par aktīvo kontu, tai būtu jāapsver arī kvantitatīvo un kvalitatīvo rādītāju kombinācija.

Treškārt, kalibrējot tīrvērtes darbības līmeņus, EVTI būtu jāņem vērā pakāpeniskas pārcelšanas iespējamā ietekme, ņemot vērā ieguvumus un riskus Savienības finanšu stabilitātei un tīrvērtes darbību pārcelšanas uz trešām valstīm iespējamo dinamiku. To varētu panākt, pieprasot EVTI veikt izmaksu un ieguvumu analīzi, nosakot grafiku un nepieciešamos darbības līmeņus pakāpeniskās ieviešanas periodā, kā arī katru reizi, kad nepieciešama pārkalibrēšana.

Ceturtkārt, izstrādājot metodiku tīrvērtes darbību līmeņu aprēķināšanai, EVTI būtu jānodrošina, ka tā izstrādā ne tikai darbības kopējo īpatsvaru Savienības līmenī, kas būtu nepieciešams, lai nodrošinātu, ka tīrvērtes samazinājums ([59]) ir tāds, ka trešo valstu CDP sniegtie pakalpojumi vairs nav sistēmiski nozīmīgi. EVTI būtu arī jānodrošina, ka tā izstrādā darbības individuālo proporciju, kas finanšu un nefinanšu darījumu partneriem, uz kuriem attiecas tīrvērtes pienākums, būtu jāuztur to aktīvajos kontos ES CDP. ECB saprot, ka likumdevēja nodoms paredz, ka ierosinātajā regulā minētajā regulatīvo tehnisko standartu projektā ([60]) tiks iekļautas šādas individuālas darbības proporcijas. Tas tāpēc, ka pati aktīvā konta prasība ir tieši piemērojama un adresēta finanšu un nefinanšu darījumu partneriem, uz kuriem attiecas tīrvērtes pienākums. Tas balstīts tikai uz šādām individuāli nosakāmām proporcijām, ka katrs finanšu un nefinanšu darījumu partneris, uz kuru attiecas tīrvērtes pienākums, spēs izpildīt aktīvā konta prasības un izstrādāt saistītos plānus, kas paredzēti ierosinātajos Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/36/ES grozījumos ([61]), kuri ietverti ierosinātajā direktīvā.

Piektkārt, ierosinātajā regulā precizēts, ka darījumu partneriem, uz kuriem attiecas prasība par aktīvo kontu, katru gadu, ziņojot ES CDP kompetentajai iestādei, ir jāapstiprina sava atbilstība šai prasībai. Šādas ziņošanas biežums var tieši ietekmēt to, cik efektīvi tiek uzraudzīta atbilstība aktīvā konta prasībai un koncentrācijas risks attiecībā uz atzītiem trešo valstu CDP, kas piedāvā pakalpojumus, kuriem ir būtiska sistēmiska nozīme. Tādējādi ECB ierosina palielināt šo pārskatu sniegšanas biežumu līdz ceturksnim, kas atbilst regulāro uzraudzības pārskatu uzraudzības biežumam.

Sestkārt, ierosinātajā regulā precizēts, ka finanšu un nefinanšu darījumu partneriem šādi ziņojumi jāiesniedz ES CDP kompetentajai iestādei. Saskaņā ar ierosināto direktīvu ECB saprot, ka citas iestādes, kas nav ES CDP kompetentā iestāde, varētu tikt aicinātas pārskatīt to uzraudzībā esošo darījumu partneru atbilstību attiecīgajiem Savienības politikas mērķiem vai plašākām pārejas tendencēm, kas saistītas ar aktīvā konta izmantošanu saskaņā ar ierosināto regulu. Šajā sakarā ir ļoti svarīgi, lai šādas iestādes tiktu iekļautas kā šādu ziņojumu saņēmējas. Turklāt informācija par tīrvērtes darbību ES CDP vien nebūtu pietiekama, lai uzraudzītu atbilstību aktīvā konta prasībai, jo tam ir nepieciešams viedoklis par darījumu partneru globālo darbību attiecīgajās atvasināto instrumentu līgumu kategorijās. Tāpēc ziņošanai atsevišķi būtu jāietver informācija par darījumiem, kuriem tīrvērti veic atļauju

([58]) Sk. ETIR 25. panta 2.c punktu.
([59]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 4) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 7.a panta 5. punktu.
([60]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 4) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 7.a panta 5. punktu.
([61]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp.).

saņēmušie CDP un atzīti trešo valstu CDP. Tas ļaus kompetentajām iestādēm konstatēt gadījumus, kuros nav ievērota aktīvā konta prasība, ja darījumu partneri, uz kuriem attiecas aktīvā prasība, turpina izmantot tikai atzītus trešo valstu CDP, lai veiktu tīrvērti konkrētām atvasināto instrumentu līgumu kategorijām.

Septītkārt, jāsaskaņo ziņošanas formāts informācijai, kas katram darījuma partnerim jāsniedz par saskaņā ar aktīvā konta prasību veiktā aprēķina rezultātu ([62]). Tas nodrošinātu minimālo to datu salīdzināmības līmeni, kurus paziņojuši darījumu partneri, uz kuriem attiecas aktīvā konta prasība, un tādējādi nodrošinātu stabilu uzraudzību attiecībā uz atbilstību aktīvā konta prasībai. Attiecīgi regulatīvo tehnisko standartu projektam par aktīvā konta prasības kalibrēšanu būtu jāpievieno īstenošanas tehnisko standartu projekts, kurā noteikts paziņojamās informācijas formāts.

Visbeidzot, ar ierosināto regulu tiek ieviestas izmaiņas tīrvērtes pienākuma aprēķināšanas metodikā, nosakot, ka, aprēķinot pozīcijas virzībā uz robežvērtībām, jāiekļauj tikai tādi atvasināto instrumentu līgumi, kuriem tīrvērte netiek veikta atļauju saņēmušā ES vai atzīta trešās valsts CDP. Ņemot vērā saikni starp aktīvā konta darbības jomu un tīrvērtes pienākuma darbības jomu, ECB aicina Savienības likumdevēju ņemt vērā iespējamo ietekmi, kāda aprēķināšanas metodikai varētu būt gan uz aktīvā konta prasības darbības jomu, piemēram, tās iespējamo paplašināšanu, gan uz aktīvā konta spēju novērst risku, kas saistīts ar Savienības tīrvērtes dalībnieku un klientu pārmērīgiem riska darījumiem ar trešo valstu CDP, kuri sniedz tīrvērtes pakalpojumus, kas atzīti par tādiem, kuriem ir būtiska sistēmiska nozīme.

4.1.2. Ierosinātie grozījumi Direktīvā 2013/36/ES

Ierosinātie grozījumi Direktīvā 2013/36/ES paredz, ka kredītiestādēm un kompetentajām iestādēm jānovērš jebkāds koncentrācijas risks, kas var rasties no to riska darījumiem ar CDP, jo īpaši ar trešo valstu CDP, kas piedāvā Savienībai būtiski sistēmiski nozīmīgus pakalpojumus. Šajā kontekstā tiek sagaidīts, ka kompetentās iestādes, kas izraudzītas saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES, novērtēs un uzraudzīs to uzraudzībā esošo iestāžu atbilstību attiecīgajiem Savienības politikas mērķiem, ko nosaka ierosinātajā regulā noteiktā prasība par aktīvo kontu. Ir ierosināti grozījumi pārskatīšanas un novērtēšanas procesā. Turklāt ar ierosināto direktīvu Direktīvā 2013/36/ES tiek ieviestas jaunas uzraudzības pilnvaras, kas ļauj kompetentajām iestādēm īpaši novērtēt un novērst pārmērīgas koncentrācijas risku, ko rada to uzraudzībā esošo iestāžu riska darījumi ar trešo valstu CDP, kuri piedāvā Savienībai būtiski sistēmiski nozīmīgus pakalpojumus. ECB šajā jautājumā ir vairāki komentāri.

Pirmkārt, ierosinātie uzraudzības sistēmas grozījumi nepieciešami, lai nodrošinātu, ka kompetentās iestādes var mērķtiecīgāk novērtēt un uzraudzīt koncentrācijas risku, kas izriet no riska darījumiem ar CDP, jo īpaši tiem, kas piedāvā Savienībai būtiski sistēmiski nozīmīgus pakalpojumus. Spēkā esošie Direktīvas 2013/36/ES ([63]) noteikumi paredz, ka kompetentajām iestādēm jārisina šāds koncentrācijas risks tikai situācijā, kurā CDP ir raksturīga liela mēroga koncentrācijas tendence, lai gūtu labumu no apjomradītiem ietaupījumiem un tīkla ietekmes. Tāpēc ECB atzinīgi vērtē precizējumu, ko sniedz prasība par aktīvo kontu attiecībā uz koncentrācijas jēdzienu. Šāds precizējums, kā atspoguļots ierosinātajā direktīvā, nodrošina, ka kompetento iestāžu rīcībā ir mērķtiecīgāka uzraudzības sistēma, lai veiktu darbības, salīdzinājumā ar esošo iespēju kompetentajām iestādēm noteikt papildu pašu kapitāla prasības attiecībā uz riskiem, kurus nesedz vai pienācīgi nesedz spēkā esošās kapitāla prasības saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES ([64]).

Otrkārt, kompetentajām iestādēm, risinot iestāžu koncentrācijas risku, galvenā uzmanība būtu jāpievērš katras iestādes individuālajai situācijai. Šajā sakarā iestāžu drošībai un stabilitātei arī turpmāk vajadzētu būt to kompetento iestāžu galvenajam mērķim, kuras veic prudenciālo uzraudzību saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES.

([62]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 4) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 7.a panta 4. punktu.
([63]) Sk. Direktīvas 2013/36/ES 81. pantu.
([64]) Sk. Direktīvas 2013/36/ES 104. pantu.

Treškārt, ņemot vērā to, ka ierosinātie Direktīvas 2013/36/ES grozījumi saistīti ar prasību par aktīvo kontu, nevajadzētu sagaidīt, ka kompetentās iestādes īstenos ierosinātās pilnvaras, pirms EVTI sadarbībā ar EBI, EAAPI un ESRK un pēc apspriešanās ar ECBS izstrādājusi regulatīvo tehnisko standartu projektu attiecībā uz aktīvo kontu. Tas ir tāpēc, ka kompetentajām iestādēm vajadzīgi skaidri kritēriji, lai noteiktu, kādos apstākļos tīrvērtes dalībnieka vai klienta riska darījumi, kas atrodas tā uzraudzībā, varētu radīt bažas. Turklāt aktīva konta prasības efektīva uzraudzība atkarīga no pienācīgas pārskatu sniegšanas. Tādējādi ECB ierosina, ka informācija saskaņā ar ierosināto regulu ([65]) būtu tieši jāiesniedz gan ES CDP kompetentajai iestādei, gan tās kredītiestādes kompetentajai iestādei, uz kuru attiecas pārskatu sniegšanas prasība.

Ceturtkārt, kā minēts iepriekš, KMM uzdevums ir uzraudzīt prasību par aktīvo kontu, kā arī plašāk uzraudzīt visus iespējamos riskus, tostarp koncentrācijas riskus, kas izriet no finanšu dalībnieku savstarpējās saistības. Kompetentās iestādes varētu ņemt vērā šādas uzraudzības rezultātus, novērtējot koncentrācijas risku, ko rada to uzraudzībā esošo iestāžu riska darījumi ar CDP ([66]).

Turklāt ierosinātajā direktīvā noteikts, ka EBI sadarbībā ar EVTI jāizstrādā pamatnostādnes, kas nodrošina konsekventu metodiku no riska darījumiem ar ES CDP izrietošā koncentrācijas riska integrēšanai uzraudzības stresa testos ([67]). Direktīvas 2013/36/ES ([68]) mērķis ir nodrošināt, ka kompetentās iestādes veic uzraudzīto iestāžu uzraudzības stresa testus, izmantojot EBI pamatnostādnēs noteikto kopīgo metodiku. Turklāt, tā kā EBI pamatnostādnes nav saistītas ar konkrētu risku, nevajadzētu prasīt papildu atsevišķas pamatnostādnes, lai aptvertu konkrētu risku vai riska elementus. Jebkuru īpašu risku varētu sistemātiski integrēt spēkā esošajās pamatnostādnēs.

4.2. *Informācija par tīrvērtes pakalpojumiem*

Ierosinātajā regulā noteikts, ka tīrvērtes dalībniekiem un klientiem, kas sniedz tīrvērtes pakalpojumus gan ES atļauju saņēmušiem, gan atzītiem trešo valstu CDP, jāinformē savi klienti par iespēju veikt atvasināto instrumentu līgumu tīrvērti ES CDP ([69]). ECB atbalsta šo prasību, kurai būtu divējādi jāveicina attiecīgo Savienības politikas mērķu sasniegšana. Pirmkārt, ECB saprot, ka šīs prasības darbības joma ir plašāka nekā aktīva konta prasības darbības joma, jo tā ietver arī darījumus, uz kuriem neattiecas tīrvērtes pienākums, un prasa attiecīgajiem tīrvērtes dalībniekiem un klientiem sistemātiski ierosināt Savienības tīrvērtes alternatīvas pat tiem pakalpojumiem, kurus EVTI nav atzinusi par tādiem, kam ir būtiska sistēmiska nozīme. Otrkārt, šai prasībai būtu jādod stimuls gala klientiem veikt tīrvērti CDP, kas saņēmuši atļauju Savienībā.

Turklāt ar ierosināto regulu tiek ieviesta prasība attiecīgajiem tīrvērtes dalībniekiem un klientiem ziņot par savu tīrvērtes darbību tvērumu atzītos trešo valstu CDP ([70]). ECB atzinīgi vērtē šo prasību, kas nodrošina, ka kompetentajām iestādēm, kā arī KMM ir piekļuve nepieciešamajai informācijai, lai uzraudzītu tīrvērtes darbības atzītos trešo valstu CDP. Turklāt ECB stingri atbalsta to, ka EVTI, kas pilnvarota izstrādāt regulatīvo tehnisko standartu projektu, precizējot šo ziņojumu saturu, būtu jāņem vērā informācija, kas jau ir pieejama saskaņā ar spēkā esošo pārskatu sniegšanas sistēmu. Ziņojumu pārklāšanās rada nevajadzīgu slogu iestādēm. Šie jautājumi var ietekmēt ne tikai iestāžu pārskatu sniegšanas izmaksas, bet arī kompetentajām iestādēm sniegto datu kvalitāti un integritāti.

ECB ir vairākas piezīmes par šādu pārskatu sniegšanu par tīrvērtes darbībām.

([65]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 4) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 7.a panta 4. punktu.
([66]) Sk. ierosinātās direktīvas 2. panta 3) punktu, ar ko groza Direktīvas 2013/36/ES 81. pantu.
([67]) Sk. ierosinātās direktīvas 2. panta 4) punktu.
([68]) Sk. Direktīvas 2013/36/ES 100. pantu.
([69]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 4) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 7.b panta 1. punktu.
([70]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 4) punktu, ar ko ETIR iekļauj jaunu 7.b panta 2. punktu.

Pirmkārt, lai uzlabotu kompetento iestāžu un KMM spēju gūt visaptverošu pārskatu par tirgus norisēm saistībā ar tīrvērti Savienībā, tiem būtu jāsaņem nepieciešamā informācija gan par ES atļauju saņēmušiem, gan atzītiem trešo valstu CDP. Tādējādi ECB ierosina paplašināt pārskatu sniegšanas prasības tvērumu, lai aptvertu riska darījumus ar atļauju saņēmušiem ES CDP. Šādai darbības jomas paplašināšanai būs arī proporcionāli jāatspoguļojas EVTI pilnvarās izstrādāt regulatīvo un īstenošanas tehnisko standartu projektu, precizējot šādas pārskatu sniegšanas saturu un formātu.

Otrkārt, ierosinātajā regulā ir precizēts, ka tīrvērtes dalībnieku un klientu pārskati par tīrvērtes darbībām ir jāiesniedz kompetentajām iestādēm katru gadu. Šādas pārskatu sniegšanas biežums var tieši ietekmēt minēto tīrvērtes darbību efektīvu uzraudzību, jo īpaši saistībā ar aktīva konta prasību un koncentrācijas riska uzraudzību attiecībā uz CDP. Tādējādi ECB ierosina palielināt šo pārskatu sniegšanas biežumu līdz ceturksnim, kas atbilst regulāro uzraudzības pārskatu biežumam.

Treškārt, ierosinātajā regulā precizēts, ka tīrvērtes dalībniekiem un klientiem pārskati jāiesniedz to kompetentajām iestādēm. Saskaņā ar ETIR ([71]), Direktīvu 2013/36/ES ([72]) un Padomes Regulu (ES) Nr. 1024/2013 ([73])šādas kompetentās iestādes attiecībā uz tīrvērtes dalībniekiem un klientiem var atšķirties. Tādējādi skaidrības labad ierosinātajā regulā būtu jāiekļauj grozījums, lai atspoguļotu šo punktu un nodrošinātu, ka kompetentās iestādes saņem šādus pārskatus saskaņā ar savām uzraudzības pilnvarām saskaņā ar pašlaik piemērojamo regulējumu.

Gadījumos, kuros ECB iesaka grozīt ierosināto regulu un ierosināto direktīvu, konkrēti redakcionālie priekšlikumi ir izklāstīti atsevišķā tehniskā darba dokumentā, kuram pievienots attiecīgs paskaidrojuma teksts. Tehniskais darba dokuments angļu valodā ir pieejams *EUR-Lex*.

Frankfurtē pie Mainas, 2023. gada 26. aprīlī

ECB prezidente
Christine LAGARDE

([71]) Sk. ETIR 2. panta 13. punktu.
([72]) Sk. Direktīvas 2013/36/ES 4. pantu.
([73]) Sk. 6. pantu Padomes Regulā (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādnēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp.).